

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

SEKCJA CZWARTA

SPRAWA SOBCZYK przeciwko POLSCE¹

SKARGI nr 25693/94 oraz 27387/95

WYROK - 26 października 2000 r.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Seksja Czwarta), zasiadając jako Izba złożona z następujących sędziów:

Pan G. Ress, *przewodniczący*,
Pan A. Pastor Ridruejo,
Pan L. Caflisch,
Pan J. Makarczyk,
Pan I. Cabral Barreto,
Pani N. Vajić,
Pan M. Pellonpää, *sędziowie*
oraz Pan V. Berger, *kanclerz Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 5 października 2000 r.,

Wydaje następujący wyrok, który przyjęto w wymienionym terminie:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skarg (nr 25693/94 oraz 27387/95) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, wniesionych do Europejskiej Komisji Praw Człowieka („Komisja”) na gruncie byłego art. 25 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego Pana Aleksandra Sobczyka („skarżący”), w dniach odpowiednio 2 marca 1992 r. i 2 listopada 1994 r.

2. Rząd polski („Rząd”) reprezentowany był przez Pełnomocnika, Pana K. Drzewickiego.

3. Skarżący zarzucił w szczególności, że długość postępowania cywilnego stanowiła naruszenie wymogu „rozsądnego terminu”, przewidzianego art 6 ust. 1 Konwencji.

4. W dniu 6 września 1995 r. Komisja podjęła decyzję o połączeniu skarg i zakomunikowaniu zarzutów skarżącego dotyczących długości postępowania cywilnego.

5. Skarga skarżącego, dotycząca długości postępowania cywilnego, została przekazana do Trybunału w dniu 1 listopada 1998 r., kiedy wszedł w życie Protokół nr 11 do Konwencji (art. 5 ust. 2 Protokołu nr 11).

6. Skargi zostały przydzielone do Czwartej Sekcji Trybunału (art. 52 ust. 1 Regulaminu Trybunału). W ramach tej Sekcji utworzono Izbę, która miała zbadać sprawę (art. 27 ust. 1 Konwencji) na zasadzie art. 26 ust. 1 Regulaminu Trybunału.

7. Decyzją z dnia 10 lutego 2000 r. Trybunał uznał skargi za częściowo dopuszczalne.

¹ Niniejszy wyrok stanie się ostateczny zgodnie z przepisami art. 44 ust. 2 Konwencji.

FAKTY

8. W 1990 r. dokonano podziału grupy przedsiębiorstw przemysłu węglowego. W wyniku tego skarżący został zwolniony. W dniu 27 lipca 1990 r. Sąd Rejonowy w Sosnowcu unieważnił zwolnienie skarżącego i zobowiązał Ministra Przemysłu do wskazania zakładu pracy, który miał go ponownie zatrudnić. W kwietniu 1992 r. Ministerstwo Przemysłu poinformowało skarżącego, że kopalnia węgla kamiennego Niwka-Modrzejów przejęła pewne zobowiązania jego poprzedniego pracodawcy, oraz że go zatrudni. Kopalnia jednak odmówiła zatrudnienia uznając, że skarżący nie spełniał odpowiednich wymogów zdrowotnych.

9. W dniu 27 maja 1992 r. skarżący skierował do Sądu Rejonowego w Sosnowcu pozew przeciwko kopalni Niwka-Modrzejów podnosząc, że powinien on zostać ponownie przyjęty do pracy, zgodnie z wyrokiem tego samego sądu, wydanym dnia 27 lipca 1990 r., nakazującym ponowne zatrudnienie go na stanowisku kierowniczym. Domagał się on również odszkodowania za okres, w którym pozostawał bez pracy w wyniku niezastosowania się do wyroku z 1990 r.

10. W dniu 25 czerwca 1992 r. pozwana kopalnia przedłożyła pismo zawierające odpowiedź na pozew skarżącego. Następnie miała miejsce wymiana pism pomiędzy stronami. W sierpniu 1992 r. sędzia przewodniczący ustalił datę pierwszej rozprawy na październik 1992 r. Następnie skarżący poinformował sąd, że z przyczyn zdrowotnych nie będzie w stanie wziąć udziału w rozprawie.

11. Na rozprawie w dniu 26 października 1992 r. sąd, na zgodny wniosek pełnomocników stron, zawiesił postępowanie. W grudniu 1992 r. skarżący zwrócił się do sądu o nakazanie Ministerstwu Przemysłu wstąpienia do udziału w sprawie, w charakterze współpozwanego, oraz o podjęcie postępowania. Sąd odmówił podjęcia postępowania uznając, że nie pozwalają na to właściwe przepisy Kodeksu postępowania cywilnego.

12. W styczniu 1993 r. skarżący skierował do sądu zapytanie, czy Minister Przemysłu został już przypozwany do wzięcia udziału w sprawie. Jeszcze w styczniu poinformował on sąd o wycofaniu pełnomocnictwa swemu pełnomocnikowi oraz zwrócił się do sądu o wyznaczenie mu pełnomocnika z urzędu. Ponowił on również swój wniosek o podjęcie postępowania. W liście do sądu z dnia 31 stycznia 1993 r. skarżący złożył skargę, że postępowanie przekroczyło rozsądny termin.

13. W dniu 10 lutego 1993 r. sąd podjął postępowanie oraz wyznaczył pełnomocnika z urzędu do reprezentowania skarżącego. W dniu 18 lutego 1993 r. skarżący zwrócił się do sądu o wezwanie prokuratora do udziału w sprawie. Rozprawa wyznaczona na 29 marca 1993 r. została odroczone, ponieważ pełnomocnik pozwanej kopalni nie został prawidłowo wezwany.

W piśmie z dnia 29 marca 1993 r. skarżący rozszerzył żądanie pozwu odszkodowawczego do kwoty 1 000 000 000 (starych) złotych.

14. W kwietniu 1993 r., w następstwie podwyższenia kwoty roszczeń skarżącego, sprawa została przekazana do Sądu Wojewódzkiego w Katowicach, który stał się właściwym do rozpoznania sprawy. W dniu 28 kwietnia 1993 r. sąd wyznaczył pierwszą rozprawę na dzień 30 czerwca 1993 r.

15. W dniu 5 maja 1993 r. skarżący wniósł do Ministra Sprawiedliwości skargę na długość postępowania cywilnego oraz na błędną ocenę wartości przedmiotu sporu dokonaną przez Sąd Rejonowy. W dniu 17 maja 1993 r. skarżący złożył ponownie skargę na przewlekłość postępowania oraz zwrócił się do Sądu Wojewódzkiego w Katowicach o wezwanie Ministra Przemysłu do wzięcia udziału w sprawie w charakterze współpozwanego.

16. Na rozprawie w dniu 30 czerwca 1993 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach postanowił wezwać Ministra Przemysłu do udziału w sprawie w charakterze współpozwanego oraz zwrócił się do pozwanego przedsiębiorstwa o przedstawienie listy stanowisk pracy, na których skarżący mógłby zostać ewentualnie zatrudniony. Skarżącego wezwano do przedstawienia informacji na temat zarobków od momentu zatrudnienia go w innym przedsiębiorstwie w 1990 r.

17. Następną rozprawa odbyła się w dniu 10 sierpnia 1993 r. Celem ustalenia stanu zdrowia skarżącego, w związku z jego roszczeniem odszkodowawczym z tytułu pogorszenia się stanu zdrowia, rzekomo spowodowanego przez stres wynikający ze zwolnienia z pracy, sąd zwrócił

się do kilku zakładów opieki zdrowotnej o przedłożenie akt medycznych. Sąd ponadto zwrócił się do pozwanego przedsiębiorstwa o przedłożenie opisu wymagań zdrowotnych dla stanowisk pracy, na których skarżący mógłby zostać ponownie zatrudniony. Ponadto sąd zwrócił się do Ministra Przemysłu, jako współpozwanego, o przedłożenie dokumentów związanych z przejściem obowiązków poprzedniego pracodawcy skarżącego przez pozwaną kopalnię węgla kamiennego Niwka-Modrzejów, a w szczególności dotyczących stanowiska związków zawodowych w kwestii możliwości ponownego zatrudnienia byłej kadry kierowniczej.

18. Ponieważ akta medyczne zażądane przez sąd nie zostały przedłożone w całości, rozprawy, które miały odbyć się w dniach 13 października i 17 listopada 1993 r. zostały odroczone, natomiast odpowiednie zakłady opieki zdrowotnej zostały ponaglone, celem przedłożenia tych akt.

19. Na rozprawie, która odbyła się w dniu 22 grudnia 1993 r. sąd ustalił, że część dokumentacji medycznej skarżącego zaginęła podczas obiegu w zakładach opieki zdrowotnej. Dlatego też zażądano od skarżącego przedstawienia jego legitymacji ubezpieczeniowej.

20. W dniu 17 stycznia 1994 r. skarżący rozszerzył swoje roszczenie odszkodowawcze występując o zwrot dochodów z tytułu wynalazków technicznych, których nie był w stanie otrzymać w wyniku zwolnienia.

21. Na rozprawie, która odbyła się w dniu 26 stycznia 1994 r., Sąd Wojewódzki w Katowicach przesłuchał strony i dopuścił dowód z dokumentacji medycznej skarżącego. Ponadto sąd przygotował listę pytań dotyczących stanu zdrowia skarżącego, na które odpowiedzi udzielić miał neurolog, psychiatra oraz psycholog, w celu ustalenia czy skarżący cierpiał na jakiegokolwiek schorzenia, które wynikały lub były związane z jego zwolnieniem. W dniu 31 stycznia 1994 r. do Zakładu Medycyny Sądowej Śląskiej Akademii Medycznej przesłano prośbę o sporządzenie opinii biegłych z zakresu medycyny, listę pytań oraz dokumentację medyczną skarżącego. Opinia miała być sporządzona w ciągu jednego miesiąca.

22. Listem z dnia 11 kwietnia 1994 r. Prezes Sądu Wojewódzkiego w Katowicach poinformował skarżącego, że opinia biegłych nie będzie gotowa przed upływem trzech miesięcy.

23. W dniu 9 maja 1994 r. skarżący złożył skargę do sądu i Ministra Sprawiedliwości zarzucając, że sąd zmienił listę pytań, na które odpowiedzieć mieli biegli z zakresu medycyny oraz usunął kilka pytań, które miały bezpośrednie znaczenie dla wyniku sprawy. Skarżący podkreślił, że zdał sobie sprawę z tych zmian dopiero podczas badania go przez lekarzy Akademii Medycznej. Zwrócił się do sądu o zadanie tych pytań biegłym. Pismo to najwyraźniej pozostało bez odpowiedzi.

24. W liście z dnia 13 czerwca 1994 r. Prezes Sądu Wojewódzkiego zwrócił uwagę Przewodniczącemu Wydziału Pracy Sądu Wojewódzkiego w Katowicach na fakt, że postępowanie w sprawie skarżącego trwa nadmiernie długo oraz zalecił objęcie nadzorem tego postępowania, zwłaszcza w kontekście zapewnienia, że opinia biegłych sporządzona zostanie bezzwłocznie.

25. W dniu 1 września 1994 r. Minister Sprawiedliwości poinformował skarżącego, że jego skarga dotycząca długości postępowania została przekazana, w celu zbadania, Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

26. Opinia biegłych z zakresu medycyny przesłana została do Sądu Wojewódzkiego w Katowicach w dniu 18 października 1994 r., po tym jak sąd pięć razy, pisemnie – w dniach 11 kwietnia, 12 maja, 10 czerwca, 7 lipca oraz 5 września 1994 r. oraz dwa razy telefonicznie – w dniach 14 czerwca i 20 lipca 1994 r. ponaglił biegłych, by przyspieszyli swoją pracę.

27. W dniu 18 października 1994 r. biegli zwrócili jedynie część dokumentacji medycznej skarżącego. W dniu 3 listopada 1994 r. skarżący zwrócił się do sądu o odtworzenie części akt, która rzekomo zaginęła podczas przesyłania z Akademii Medycznej. Powtórzył on swoją skargę dotyczącą długości postępowania. Pozostała część akt została przesłana do sądu w dniu 10 listopada 1994 r. W dniu 14 listopada 1994 r. sąd wyznaczył termin następnej rozprawy na dzień 29 listopada 1994 r.

28. W dniu 22 listopada 1994 r. Minister Sprawiedliwości poinformował skarżącego, że odnalazły się zaginione akta oraz że następna rozprawa przed Sądem Wojewódzkim w

Katowicach została wyznaczona na dzień 29 listopada 1994 r., w celu ogłoszenia wyroku w tym dniu.

29. Na rozprawie, która odbyła się w dniu 29 listopada 1994 r. pełnomocnik skarżącego był nieobecny z przyczyn zdrowotnych. Sąd postanowił zwrócić się do miejscowej Rady Adwokackiej o wyznaczenie nowego pełnomocnika w sprawie oraz zwrócić się do Akademii Medycznej o przygotowanie dodatkowej opinii biegłych, w celu ustalenia stopnia utraty zdrowia przez skarżącego, w związku z jego zwolnieniem. W dniu 30 listopada 1994 r. akta sprawy zostały ponownie przesłane do Akademii Medycznej w celu przygotowania kolejnej opinii.

30. W dniu 29 grudnia 1994 r. skarżący przesłał do sądu pismo, w którym podnosił, że Ministerstwo Przemysłu powinno nakazać jego ponowne zatrudnienie. W dniu 5 stycznia 1995 r. sąd ponaglił Akademię Medyczną, by przedłożyła uzupełniającą opinię biegłych z zakresu medycyny.

31. W dniu 6 stycznia 1995 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach przekazał skarżącemu pismo od Przewodniczącego Wydziału Pracy Sądu Wojewódzkiego w Katowicach wyjaśniające, że przewlekłość postępowania w 1994 r. spowodowana była przez biegłych, którzy nie sporządzili swojej opinii we właściwym czasie. Tego samego dnia dodatkowa opinia biegłych wpłynęła do sądu. W dniu 9 stycznia 1995 r. sędzia przewodniczący wyznaczył termin następnej rozprawy na dzień 24 stycznia 1995 r. oraz zażądał by pozwana kopalnia przedstawiła listę zarobków otrzymywanych przez osoby zatrudnione na stanowiskach porównywalnych do stanowiska skarżącego, w celu ustalenia wysokości dochodów, które utracił w następstwie jego zwolnienia.

32. W dniu 19 stycznia 1995 r. skarżący złożył skargę na długość postępowania do Urzędu Rady Ministrów. Podniósł on, że od dnia 26 stycznia 1994 r. sąd nie podjął żadnych kroków, by zapewnić sporządzenie opinii biegłych, że nie reagował na fakt, iż Ministerstwo Przemysłu uporczywie nie przysyłało swojego przedstawiciela na rozprawy, że kilkakrotnie zażądał od niego przedstawienia tych samych dokumentów, oraz że rozprawy nie odbywały się dostatecznie często.

33. Na rozprawie w dniu 24 stycznia 1995 r. sąd ponownie przesłuchał skarżącego i postanowił, że opinia lekarska powinna być przedstawiona Akademii Medycznej, aby jej specjaliści mogli ustosunkować się do zarzutów, które w tym zakresie podniósł skarżący.

34. W swojej dalszej opinii z dnia 9 lutego 1995 r. biegli oszacowali stopień utraty zdrowia u skarżącego na dziesięć procent.

35. W dniu 20 lutego 1995 r. skarżący przesłał do sądu kolejne pismo. Zwrócił się on z wnioskiem, by pozwana kopalnia pisemnie przeprosiła go za bezpodstawne zwolnienie i opublikowała przeprosiny w czasopiśmie branżowym przemysłu górniczego.

36. W swoim piśmie z dnia 7 marca 1995 r. skarżący zwrócił się do sądu z wnioskiem o wydanie postanowienia, z takim skutkiem, że powinien on zostać zatrudniony przez pozwane przedsiębiorstwo Niwka-Modrzejów jako Główny Mechanik. W swoim kolejnym piśmie, z dnia 15 marca 1995 r., złożył on wniosek o zaliczenie okresu od dnia 1 sierpnia 1990 r. do dnia 1 lutego 1995 r. do okresu składkowego, umożliwiającego podniesienie renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego dla pracowników przemysłu górniczego.

37. W dniu 21 marca 1995 r. rozprawa została odroczone w związku z nieobecnością biegłych z zakresu medycyny, którzy przedstawili usprawiedliwienie z tego tytułu.

38. Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 1995 r. sąd przyznał skarżącemu od Ministerstwa Przemysłu odszkodowanie w wysokości 13 163 złotych (PLN) z tytułu utraconych dochodów w wyniku pozostawania bez pracy od sierpnia 1990 r. do marca 1992 r. oraz 4 413 PLN z tytułu utraty zdrowia spowodowanej stresem jakiego doznał. Oddalił natomiast pozostałe roszczenia skarżącego. Pisemne uzasadnienie wyroku zostało przesłane stronom w dniu 19 maja 1995 r. W dniu 26 czerwca 1996 r. sąd oddalił wniosek skarżącego z dnia 18 maja 1995 r. o uzupełnienie wyroku poprzez rozstrzygnięcia w kwestii jego innych wniosków, które złożył w toku postępowania.

39. W dniu 28 kwietnia 1995 r. Prokurator Rejonowy w Katowicach odmówił wszczęcia postępowania karnego, z wniosku skarżącego, przeciwko osobom, które rzekomo pogwałciły

jego prawa gwarantowane przez różne przepisy prawa pracy oraz popełniły liczne inne przestępstwa na szkodę skarżącego.

40. W dniu 6 czerwca 1995 r. skarżący, a w dniu 16 czerwca 1995 r. Ministerstwo Przemysłu wniosli do Sądu Wojewódzkiego rewizję od wyroku z dnia 13 kwietnia 1995 r. W dniu 13 września 1995 r. akta sprawy wraz z rewizjami zostały przesłane do Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

41. W dniu 26 czerwca 1995 r. skarżący został ponownie zatrudniony w kopalni węgla Niwka-Modrzejów, na podstawie wyroku z dnia 27 lipca 1990 r. Skarżący, najwyraźniej niezadowolony ze swego nowego stanowiska, wszczął następnie przed Sądem Rejonowym w Sosnowcu postępowanie, podnosząc, że powinien on otrzymać stanowisko identyczne do tego, z którego został zwolniony w 1990 r.

42. W dniu 19 września 1995 r. Prokurator Wojewódzki w Katowicach uchylił częściowo postanowienie Prokuratora Rejonowego z dnia 28 kwietnia 1995 r. i nakazał ponowne zbadanie sprawy, w związku z rzekomym naruszeniem praw pracowniczych skarżącego. Jednakże w dniu 30 listopada 1995 r. Prokurator Rejonowy umorzył śledztwo stwierdzając, że nie popełniono przestępstwa. Skarżący odwołał się od tego postanowienia.

43. W dniu 20 grudnia 1995 r. skarżący złożył do Ministra Sprawiedliwości skargę, na brak postępów w postępowaniu rewizyjnym toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach.

44. W pismach z 22 i 29 stycznia oraz z 2 i 3 lutego 1996 r. skarżący przedstawił dodatkowe argumenty na poparcie swojej rewizji do Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

45. W dniu 16 lutego 1996 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił częściowo wyrok pierwszej instancji z dnia 13 kwietnia 1995 r., w ten sposób, że zmniejszył pewne kwoty przyznane skarżącemu jako odszkodowanie oraz powiększył inne kwoty. Sąd również częściowo oddalił rewizję skarżącego. Co więcej, uchylona została część wyroku dotycząca rozszczenia odszkodowawczego z tytułu utraty zarobków, spowodowanej faktem, że pozwane przedsiębiorstwo nie zatrudniło ponownie skarżącego po kwietniu 1992 r. Podobnie, część dotycząca jego roszczenia odszkodowawczego z tytułu zmniejszonych możliwości zarobkowania, wynikających z pogorszenia się jego zdrowia, została uchylona, a sprawę przekazano sądowi niższemu do ponownego rozpoznania.

46. Sprawa została następnie ponownie rozpoznana przed tym sądem. Rozprawy odbyły się w dniach 4 i 29 listopada oraz 13 grudnia 1996 r., a dalej: 21 lutego, 14 marca i 8 sierpnia 1997 r.

47. Wyrokiem częściowym, z dnia 14 sierpnia 1997 r., Sąd Wojewódzki w Katowicach przyznał skarżącemu odszkodowanie. Pozwana kopalnia węgla wniosła od tego wyroku rewizję. W dniu 25 marca 1998 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił rewizję.

48. Kolejna rozprawa odbyła się przed Sądem Wojewódzkim w Katowicach w dniu 9 października 1998 r. Przesłuchano skarżącego, który przy tej okazji obniżył swoje roszczenia odszkodowawcze. Rozprawę odroczone w celu zajęcia stanowiska przez pozwanych.

49. W dniu 20 listopada 1998 r. rozprawę odroczone, ponieważ przedstawiciele pozwanych byli nieobecni. Tego samego dnia sąd nałożył na skarżącego grzywnę za znieważanie sądu. Wyrokiem z dnia 15 stycznia 1999 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach przyznał skarżącemu dalsze odszkodowanie. Tego samego dnia sąd odrzucił zażalenie skarżącego na postanowienie sądu z dnia 20 listopada 1999 r., nakładające na niego grzywnę.

50. W dniu 5 marca 1999 r. Sąd Wojewódzki nie uwzględnił wniosku skarżącego o sporządzenie uzasadnienia wyroku z dnia 15 stycznia 1999 r.

51. W dniu 15 października 1999 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację skarżącego od wyroku z dnia 15 stycznia 1999 r.

52. Następnie skarżący wniósł kasację do Sądu Najwyższego.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 UST. 1 KONWENCJI

53. W opinii skarżącego długość postępowania przekroczyła rozsądny termin, w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji, który (w odpowiednim zakresie) stwierdza:

„Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd ... przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ...”

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

54. Trybunał na wstępie odnotowuje, że okres podlegający rozważaniu nie rozpoczął się w dniu 27 maja 1992 r., kiedy skarżący wszczął postępowanie przed Sądem Rejonowym w Sosnowcu, domagając się ponownego zatrudnienia oraz odszkodowania, lecz w dniu 1 maja 1993 r., kiedy deklaracja, na mocy której Polska uznała prawo indywidualnej skargi dla celów art. 25 Konwencji, nabrała mocy. Postępowanie wszczęte przez kasację skarżącego toczy się obecnie przed Sądem Najwyższym. Okres, który ma zostać zbadany trwa jak dotychczas około siedmiu lat i czterech miesięcy.

55. Trybunał odnotowuje dalej, że w celu określenia rozsądnego charakteru długości przedmiotowego postępowania należy jednak wziąć pod uwagę stan sprawy w dniu 1 maja 1993 r. (zob. w szczególności wyrok z 16 grudnia 1997, w sprawie Proszak przeciwko Polsce, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VIII, § 31; wyrok z 30 października 1998, w sprawie Styranowski przeciwko Polsce, *Reports* 1998-VIII, § 46).

B. Kryteria mające zastosowanie

56. Trybunał powtarza, że „rozsądny charakter” długości postępowania musi być oceniony w świetle okoliczności sprawy oraz przy uwzględnieniu następujących kryteriów: złożoności sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi wyniku postępowania dla skarżącego (por. między innymi *Comingersoll S.A. przeciwko Portugalii* [G.C.], nr 35382/97, 6 kwietnia 2000 r., § 19).

C. Ocena Trybunału

57. Trybunał jest zdania, że kwestie, których dotyczyła niniejsza sprawa były w pewnym stopniu zawiłe. Jest tak, ponieważ sprawa wywodziła się ze zwolnienia skarżącego w 1990 r. ze stanowiska kierowniczego, w należącym do państwa zjednoczeniu przedsiębiorstw przemysłu górniczego, na tle znaczących, prawnych i organizacyjnych zmian w tym sektorze związanych z transformacją polskiej gospodarki. W opinii Trybunału okoliczność ta do pewnego stopnia spowodowała, że kwestie prawne, których dotyczyła sprawa, były bardziej skomplikowane. Trybunał odnotowuje dalej, że natura roszczenia odszkodowawczego skarżącego powodowała konieczność ustalenia jego stanu zdrowia, a w szczególności, oceny uszczerbku na zdrowiu, którego rzekomo doznał w wyniku stresu spowodowanego zwolnieniem. Ponadto, sądy musiały oszacować szkody poniesione przez skarżącego w związku z tym, że nie otrzymał wynagrodzenia za okres, podczas którego pozostawał bez pracy, jak również inne uszczerbki spowodowane jego zwolnieniem. Jednakże, w opinii Trybunału, nie można uznać tego wszystkiego za wyjątkowo trudne, jako że są to normalne obowiązki sądów pracy w sprawach wynikających z rzekomo bezpodstawnych zwolnień.

58. Dlatego też, w ogólności, Trybunał nie jest zdania, że trudność kwestii merytorycznych, których dotyczyła sprawa, była wystarczająca do uzasadnienia długości postępowania.

59. W odniesieniu do postępowania skarżącego, Trybunał odnotowuje, że w toku postępowania skarżący wielokrotnie przedkładał sądom wielostronicowe pisma. Tak więc, w opinii Trybunału, nie można wykluczyć, że poprzez to skarżący do pewnego stopnia przyczynił się do długości postępowania. Jednakże, nie można nie zauważyć, że w przeważającej części pisma skarżącego nie wymagały jakiegokolwiek szczególnej reakcji ze strony sądów. W większości dawały one jedynie wyraz ogólnego niezadowolenia z toku postępowania. W każdym razie, Rząd nie wykazał, w jaki sposób pisma skarżącego wpłynęły na tok

postępowania, w szczególności, które z decyzji proceduralnych sądy musiały podjąć jedynie w związku z pismami skarżącego.

60. Rząd podniósł, że skarżący wielokrotnie rozszerzał swoje roszczenia. W odniesieniu do tego skarżący stwierdził, że musiał on rozszerzyć i zmodyfikować swoje roszczenia, w związku z faktem, że z powodu upływu czasu od początku postępowania pojawiły się nowe okoliczności mające wpływ na jego roszczenia, a w szczególności dalsza utrata zdrowia. W opinii Trybunału pod uwagę należy wziąć również wysoką inflację w Polsce na początku okresu podlegającego rozpatrzeniu, co uzasadniało stopniowe podnoszenie wysokości roszczeń finansowych skarżącego. W tych okolicznościach nie można obciążać skarżącego za to, że rozszerzył i zmodyfikował swoje roszczenia.

61. Trybunał odnotowuje dalej, że po przesłaniu do Sądu Wojewódzkiego w Katowicach pierwszej opinii biegłych z zakresu medycyny, w dniu 18 października 1994 r., skarżący podczas rozprawy w dniu 24 stycznia 1995 r. wniósł swoje uwagi do niej, co spowodowało konieczność dodatkowego zbadania jego dokumentacji medycznej przez biegłych. W postępowaniu odwoławczym skarżący czterokrotnie przedkładał dodatkowe pisma, z argumentacją na poparcie swojej rewizji od wyroku pierwszej instancji z dnia 13 kwietnia 1995 r.

62. Z drugiej strony, skarżący był obecny na prawie wszystkich rozprawach oraz stosował się do wezwań sądowych. Dlatego też Trybunał stwierdza, że postępowanie skarżącego nie może samo w sobie uzasadniać długości postępowania.

63. W odniesieniu do postępowania władz, Trybunał na wstępie przyjmuje do wiadomości, że w toku postępowania sądy, wydając wyrok dotyczący części roszczeń skarżącego w dniu 14 sierpnia 1997 r., dokonały starań w celu rozstrzygnięcia różnych roszczeń skarżącego, gdy stawały się gotowe do wydania decyzji.

64. Trybunał odnotowuje jednak, że aż siedem miesięcy zajęło sądom podjęcie decyzji w kwestii, czy Ministerstwo Przemysłu powinno przystąpić do udziału w sprawie w charakterze współpozwanego. W dniu 31 października 1994 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach postanowił, że opinia biegłych z zakresu medycyny powinna być sporządzona w ciągu jednego miesiąca, jednak przygotowanie tej opinii zajęło ostatecznie dziewięć miesięcy. Po otrzymaniu pierwszej opinii biegłych z zakresu medycyny Sąd Wojewódzki w Katowicach postanowił natychmiast, że należy zadać dodatkowe pytania, oraz że opinia musi być uzupełniona, co przedłużyło postępowanie o dalsze trzy miesiące. Trybunał odnotowuje w tym kontekście, że już w dniu 9 maja 1994 r. skarżący złożył skargę, że sąd usunął z listy pytań, które miały być zadane biegłym, kilka pytań mających bezpośrednie znaczenie dla wyniku sprawy. Dodatkowo, dopiero po wpłynięciu do Sądu Wojewódzkiego w Katowicach opinii biegłych z zakresu medycyny, sąd ten zdecydował, iż dla rozstrzygnięcia sprawy, w celu oszacowania utraconych dochodów skarżącego, konieczne jest posiadanie listy płac osób pracujących na stanowiskach podobnych do jego stanowiska.

65. Trybunał odnotowuje dalej, że przekazanie akt sprawy z sądu pierwszej instancji do sądu odwoławczego trwało trzy miesiące, od dnia 16 czerwca 1995 r. do dnia 13 września 1995 r. Od momentu przekazania sprawy do sądu odwoławczego, w następstwie rewizji skarżącego i pozwanego od wyroku z dnia 13 kwietnia 1995 r., przez dziesięć miesięcy w sprawie miał miejsce okres bezczynności, jako że Sąd Apelacyjny w Katowicach wydał swój wyrok w dniu 16 lutego 1996 r. Wyrokiem tym sąd częściowo utrzymał wyrok w mocy, a częściowo przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Następnie, pierwsza rozprawa przed sądem pierwszej instancji odbyła się po dalszej ponad ośmiomiesięcznej przerwie, to jest w dniu 4 listopada 1996 r. Dalsza, ponad pięciomiesięczna przerwa miała miejsce między dwoma rozprawami przed Sądem Wojewódzkim w Katowicach, to jest między dniem 14 marca a dniem 8 sierpnia 1997 r. Co więcej, wyrokiem częściowym, wydanym w dniu 14 sierpnia 1997 r. Sąd Wojewódzki w Katowicach przyznał skarżącemu odszkodowanie. W postępowaniu dotyczącym pozostałych roszczeń skarżącego następna rozprawa przed Sądem Wojewódzkim odbyła się dopiero w dniu 9 października 1998 r., tj. po dalszym okresie bezczynności, trwającym ponad sześć miesięcy.

66. Wspomnieć również należy, że już w 1994 r. władze przyznały, że postępowanie toczyło się zbyt długo. Na przykład, w piśmie z dnia 13 czerwca 1994 r., Prezes Sądu Wojewódzkiego zwrócił uwagę Przewodniczącemu Wydziału Pracy Sądu Wojewódzkiego w Katowicach, że postępowanie w sprawie skarżącego trwa niedopuszczalnie długo i nakazał mu objęcie jego toku nadzorem.

67. Trybunał stwierdza więc, mając na względzie całość zebranych dowodów, że „rozsądny termin” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji został przekroczony. Dlatego też miało miejsce naruszenie art. 6 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

68. Art. 41 Konwencji przewiduje:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda oraz koszty i wydatki

69. Skarżący domagał się całkowitej kwoty 10 000 000 Euro z tytułu szkód majątkowych i niemajątkowych oraz kosztów i wydatków poniesionych w postępowaniach przed sądami krajowymi i instytucjami strasburskimi. Skarżący odwołał się do obawy i cierpień, jakich doznał w wyniku przedłużającego się postępowania krajowego, co doprowadziło do znacznego pogorszenia się jego zdrowia.

70. Rząd podniósł, że suma, której domagał się skarżący jest nadmiernie wygórowana i nie pozostaje w żadnej proporcji do jakichkolwiek szkód, które mógł ponieść. Rząd zwrócił się do Trybunału o przyznanie słusznego zadośćuczynienia, w świetle orzecznictwa w podobnych sprawach.

71. Mając na względzie całkowitą długość postępowania, które słusznie może być uznane za źródło obaw i troski skarżącego, oraz podejmując decyzję na sprawiedliwych zasadach Trybunał przyznaje sumę 20 000 PLN w odniesieniu do krzywd moralnych.

72. W odniesieniu do roszczenia skarżącego z tytułu szkody majątkowej, Trybunał nie może stwierdzić, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy faktami, w oparciu o które stwierdził naruszenie Konwencji, a szkodą majątkową, z tytułu której skarżący domaga się odszkodowania. Trybunał oddala więc to roszczenie.

73. W odniesieniu do kosztów i wydatków, Trybunał, dokonując oceny na sprawiedliwych zasadach, przyznaje skarżącemu ogólną sumę 2000 PLN, wraz z podatkiem od wartości dodanej (VAT), który może być pobrany.

B. Odsetki ustawowe

74. Zgodnie z informacjami dostępnymi Trybunałowi, ustawowa stopa procentowa, stosowana w Polsce w dniu przyjęcia niniejszego wyroku, wynosi 21% rocznie.

Z tych przyczyn, Trybunał jednomyślnie

1. UZNAJE, że nastąpiło naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji;

2. UZNAJE,

(a) że pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu, w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym wyrok stanie się prawomocny na zasadzie art. 44 ust. 2 Konwencji, poniższe kwoty:

(i) z tytułu krzywd, 20 000 (dwadzieścia tysięcy) złotych;

(ii) z tytułu kosztów i wydatków, 2000 (dwa tysiące) złotych polskich wraz z podatkiem od wartości dodanej, który może być pobrany;

(b) że zwykłe odsetki, według rocznej stopy 21%, będą płatne od tej sumy, od wygaśnięcia powyższych trzech miesięcy do momentu spłaty;

3. ODDALA w pozostałej części roszczenie skarżącego o zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim oraz notyfikowano na piśmie w dniu 26 października 2000 r., na zasadach art. 77 ust. 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Vincent Berger
Kancierz

Georg Ress
Przewodniczący